

JULIA BURGERS-DROST

De
schaduwen
voorbij

DE SCHADUWEN VOORBIJ

Julia Burgers-Drost

De schaduwen voorbij

VCL serie

ISBN 978 90 5977 479 7
NUR 340

© 2010, VCL-serie, Kampen
Omslagillustratie en -ontwerp: Bas Mazur
www.vclserie.nl
ISSN 0923-134X

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Elsbeth van Haaren-Minkema kijkt met tegenzin naar haar spiegelbeeld. Wat ze ziet maakt haar niet echt blij. Het haar is dof en de huid van haar gezicht vaal. Ze herkent zichzelf bijna niet. Zuchtend trekt ze een plukje haar over haar voorhoofd. Ze dwingt haar mond tot een glimlach. ‘Hou er maar mee op, meid!’ zegt ze hardop en wendt zich van de spiegel af. Wat wil je ook als je een paar maanden zwanger bent, bovendien nog weduwe en geen uitzicht hebt op een positieve toekomst? Waar is de vrolijke jonge meid van wel-
eer gebleven? Ooit dartelde ze door het leven.

Zorgeloos, dat was ze. Haar leven liep van het spreekwoordelijke leien dakje. Het overlijden van haar vader was niets meer en niets minder dan een schok, die vooral haar moeder diep trof. En haar, Elsbeth, niet minder. Haar broer en zus, beiden werkzaam bij een vliegmaatschappij, deden voor mam wat ze konden. Maar het meeste kwam toch op Elsbeth neer. Hun werk liet niet toe dat ze vaak thuiskwamen. Hun werkrooster beheerste hun leven en dat is nóg zo. Pas toen Elsbeth Jan-Kees van Haaren leerde kennen, kwam er weer wat kleur in haar bestaan. Smoorverliefd waren ze. De toekomst was roze gekleurd.

Tot haar verdriet waren mam en de anderen niet blij met de relatie. Jan-Kees hoorde niet thuis in hun kringen, vonden ze, en hield er op alle gebied andere opvattingen op na. Op godsdienstig en politiek vlak. Hij haalde Elsbeth over het ouderlijk huis te ontvluchten. Trouwen, dat was de beste optie.

Pas na het jawoord ontdekte Elsbeth dat ze met een gokverslaafde was getrouwd. Een weg terug was er niet. Ze bewoonden een kleine flat met weinig comfort. Het geld dat binnenkwam, vloog er nog sneller weer uit via de gokautomaten en wat dies meer zij. Elsbeth was ten einde raad toen ze al snel zwanger bleek te zijn, ondanks de genomen maatregelen.

Jan-Kees. Haar liefde voor die man bleek niet meer dan verliefdheid te zijn. Ze schaamde zich haar familie wat dat betreft in het gelijk te moeten stellen. Ze verloor haar baan in een boekwinkel die wegens overname tijdelijk gesloten

werd. Na opening bleek dat de nieuwe eigenaar eigen personeel had meegebracht, Elsbeth werd afgevoerd.

En toen, toen kwam het ongeluk. Jan-Kees, die bij de paardenrennen flink wat gewonnen had, draaide door, en raakte met vrienden tijdens een dolle autorit te water. Hij was de enige die daarbij omkwam. Weduwe, nu is Elsbeth al enkele maanden weduwe. Ze háát dat woord.

Verdrietig kijkt ze weer naar haar spiegelbeeld. Weg is haar jeugd, haar energie ook. Wat ze ook haat is haar behuizing. De gehorige flat in een asociale buurt. En alsof alles nog niet erg genoeg was, sloeg het leven opnieuw toe. Dit keer was het mam die getroffen werd. Wat een ongelukkige valpartij leek, bleek het gevolg van een hersenaandoening te zijn. Ze lag nu in het ziekenhuis, en er was de spanning of ze het redde zou.

Mevrouw Minkema beschikte over een sterk gestel, ze vocht en won. Dat wil zeggen: lichamelijk gaat ze nog steeds vooruit. Maar voor de rest zijn er problemen te over.

Als Elsbeth zover is met haar gedachten, ringelt haar mobiel. Ze schrikt ervan. Altijd die gedachte: als er maar niets met mam is. Ze haast zich naar de krap bemeten slaapkamer en grist haar mobieltje van het nachtkastje. Ze werpt een blik op de display en herkent het nummer van haar zus, Astrid. Dus toch mam?

‘Ja? Hoi... wat is...’

‘Rustig, Elsbeth. Er is niets met mam. Dat wil zeggen: voor zover ik weet is er niets veranderd. Ik bel omdat ik een vraagje heb. Ik ben in de stad. Drie dagen geen vluchten, wat een weelde. Heb je zin om samen te lunchen? We hebben van alles en nog wat te bepraten. Ja, over mam. Nico en ik...’

Elsbeth klemt haar tanden op elkaar. Nico en ik. Grote broer en zus. ‘Wij’ en ‘jij’.

‘Nico en ik hebben het een en ander georganiseerd. Natuurlijk willen we jou daarin betrekken. Hoe gaat het met je?’

Elsbeth is weer naar de badkamer gelopen, kijkt zichzelf opnieuw aan in de te kleine spiegel.

‘Fantastisch. Waar wil je me naartoe hebben?’

Astrid noemt de naam van een croissanterie in de binnenstad.

‘Kom een beetje op tijd, dan vinden we nog een leuk plekje voor het raam.’

Ze verbreekt de verbinding en Elsbeth gooit de mobiel in haar nepleren handtas.

Haasten, ze moet zich haasten wil ze op tijd zijn. Denkend aan de altijd elegante Astrid inspecteert Elsbeth haar kledingkast. De spullen van Jan-Kees zijn er niet meer. Alle ruimte is voor haar alleen. Maar er is niet veel dat geschikt is voor een lunch met Astrid. Ze kiest voor een spijkerbroek waarvan ze de knoop en een stukje rits openlaat. Een wijde bloes, onlangs op de markt gekocht, verhult haar groeiende buikje. Het staat wel aardig, maar Elsbeth huivert, de stof van de bloes is nogal dun. Een coltruitje eronder brengt de oplossing. Mam zei vroeger vaak: ‘Zorg dat je haar goed zit en je schoenen gepoetst zijn, dan lijkt het altijd wat.’

Drie kwartier later loopt ze lichtelijk hijgend de croissanterie binnen, speurend naar haar zus.

Geen Astrid, wel een plekje voor het raam.

Elsbeth ontdoet zich van haar jack en ploft weinig elegant op een stoel. Het is gezellig in de ruimte, die eigentijds is ingericht. Franse posters aan de wanden, een bar met hoge krukken, en aan het plafond hangen antieke voorwerpen. Kannen, theepotten en koperen koekenpannen. De achtergrondmuziek is niet alleen rustig, maar ook beschaafd. Jonge mensen én ouderen voelen zich hier thuis.

Elsbeth hangt haar jack over de rug van de stoel die ze heeft uitgekozen. Op tafel staat een kaarsje in een standaard, daarnaast een in leer gevat menu in een houder. Elsbeth verschuift een minivaasje waarin een tanend takje groen een bleek roosje ondersteunt.

Wat komt er veel kijken voor een restaurant de deuren voor de klanten kan openen, bedenkt ze. Natuurlijk moet alles blinkend schoon zijn. Vanaf de toiletten tot de ramen. En iedere dag een vers bloemetje in de vaasjes.

Ze pakt de menukaart, veegt met een vinger over de letters van de naam van het restaurant, die in het leer zijn gedrukt. Ze slaat de map open, leest zonder iets tot zich door te laten dringen.

‘Wilt u bestellen of eerst iets drinken?’ Elsbeth kijkt geschrokken op. Waar zit ze toch met haar gedachten. Drinken. Het liefst een groot glas witte wijn.

‘Ik wacht op iemand, en u mag me een glas tonic brengen.’ Geen wijn voor een zwangere vrouw.

Dan ziet ze haar zus naderen. Elegant als altijd. Hoe doet ze het? De kleding is van goede kwaliteit, maar je ziet het er niet aan af. Elsbeth wéét dat gewoon. Alles waar Astrid zich mee omringt, heeft kwaliteit. Altijd al zo geweest. Het halflange haar zwiert niet om het hoofd, maar is losjes opgestoken. Elsbeth probeert Astrid met de ogen van een vreemde te bekijken. Sierlijke gang, van nature. Lange benen, goed figuur. En dan die ogen... ze kunnen dwars door een mens die haar niet aanstaat, heen kijken. Zelfbewust, dat is ze. Sprekend een dochter van haar moeder.

Astrid heeft door het raam haar jongere zus al zien zitten en loopt recht op haar af.

‘Dag Elsje, hoe gaat het? Goed zo, frisdrank.’ Ze kust Elsbeth op de wang.

‘Je ruikt lekker.’ En duur, zou ze eraan toe willen voegen.

Astrid ontdoet zich van haar korte jas en hangt hem aan de staande kapstok.

‘Geen nieuws is goed nieuws. Niets van mam gehoord...’

Ze neemt plaats, tegenover haar zus. Meteen loopt de serveerster op haar af. Alsof mensen met de uitstraling van Astrid niet mogen wachten en voorrang op anderen hebben.

‘Zo is het!’ stemt Elsbeth in. Astrid bestelt een glas rosé en bladert door de menukaart.

Ze wijst op de beschrijving van een gerecht. ‘Daar zit niets in wat slecht voor jou zou kunnen zijn. Nummer twaalf.’ De serveerster komt het glas rosé brengen en Astrid geeft hun wensen door.

Elsbeth kijkt haar na. Serveerster in een leuke tent, dat lijkt haar ook wel wat.

Astrid legt een gemanicuurde hand over die van haar zus. ‘Elsbeth, hoe gaat het met je? Hoe voel jij je... je gaat toch wel regelmatig naar de verloskundige voor je controles? Ben je al met de babyuitzet bezig?’

Elsbeth zegt spottend: ‘Wat een belangstelling, zo opeens. Alles gaat prima. Vertel op, wat hebben Nico en jij uitgedokterd?’

Astrid nipt van haar drankje en schudt haar hoofd. ‘Eerst eten. Ik hou er niet van om twee dingen door elkaar te doen.’

Elsbeth schokschoudert. Het zal ook eens níét zo gaan als Astrid wenst.

‘Zitten jij en Nico weleens op dezelfde vlucht?’ Ander onderwerp.

Astrid schudt haar hoofd. Of Elsbeth wel beseft hoe veel vluchten er per dag zijn? ‘Maar dat neemt niet weg dat onze wegen elkaar vaak kruisen.’

Dat is altijd al zo geweest, bedenkt Elsbeth verdrietig. Wij tweeën. Astrid en Nico. Al heel jong besepte ze: praten doen ze met elkaar, over mijn hoofd heen. Meedoen met spelletjes was ook al zo iets. Ze kon niet meekomen, jong als ze was. Omdat de jongste uit het gezin niet genegeerd kon worden, mocht ze meedoen, ook al telde haar inbreng niet. Ze noemden dat: voor spek en bonen.

Zelfs nadat ze getrouwd was, veranderde er niets. Ook haar zwangerschap bracht geen verandering.

Het eten wordt gebracht en automatisch vouwt Elsbeth haar handen, terwijl Astrid gegeneerd om zich heen kijkt. Zo van: moet dat nou?

‘Eet smakelijk.’

Elsbeth merkt dat ze trek heeft, dat was in het begin van de zwangerschap wel anders.

Het wordt druk in het restaurant, de serveersters haasten zich en rennen nog net niet. Over hun spijkerbroeken dragen ze lange, donkerrode schorten.

‘Nico en ik...’ begint Astrid als ze haar bord bijna leeg heeft, ‘wij hebben contact met de behandelende artsen van mam gehad. Duidelijk is dat er iets moet gebeuren. In het ziekenhuis kan ze niet lang meer blijven, ze is uitbehandeld.’

Elsbeth veegt met een stukje brood het laatste beetje saus van haar bord. ‘Dat weet ik. Per slot van rekening ga ik dagelijks naar mama!’

Astrid kleurt. ‘Jaja, vanzelf. Je zit er ook zo dichtbij. Ze is te goed voor de ene opvang, te zwak voor de andere, om het maar simpel uit te drukken. Nu is besloten dat ze intensieve therapie moet hebben, maar... en nu komt het: ze mag naar huis, mits er voldoende hulp is en de omgeving wordt aangepast!’

Elsbeth knikt. ‘Dat wordt een gedoe, zeg. Dat grote, oude huis voorzien van brede deuren, drempels weg... een badkamer op de benedenverdieping en wie weet wat nog meer! Nou ja, ze kan het wel betalen, dacht ik.’

Astrid legt haar armen op tafel en leunt voorover. ‘Daar gaat het niet om. Het huis is absoluut ongeschikt. En ook te groot. Niek en ik hebben ons georiënteerd. En ik mag zeggen, met succes.’

Elsbeth wil roepen: ‘En ik mocht niet meedoen? Zelfs niet voor spek en bonen?’

Astrid spreekt door, zonder haar stem te verheffen.

‘Nu wil het geval dat Nico een vriend heeft die architect is. Hij woont hier in de stad.’ Ze noemt een voor Elsbeth onbekende naam.

‘En omdat de moeder van David, die vriend dus, onlangs een ongelukje heeft gehad, kwamen die twee mannen over hun hulpbehoevende mama’s te praten. Van het een kwam het ander...’

Elsbeth luistert zonder Astrid in de rede te vallen.

‘De moeder van David bewoont ook een oud huis, jaren twintig van de vorige eeuw. Je kent die stijl wel. Als architect zijnde kreeg hij een plan en bracht het ten uitvoer.’

Elsbeth begint zich af te vragen waar Astrid heen wil met haar verslag.

‘Heeft het gemaakt?’ De serverster onderbreekt Astrid die verstoord opkijkt. Zonder te antwoorden, bestelt ze twee koffie.

Het blijkt dat David zijn moeders huis in twee gedeelten heeft laten verbouwen.

‘Er is een ruime entree waar twee voordeuren op uit komen. Dat is voor de veiligheid. Je valt dus niet letterlijk met de deur in huis...’

De koffie wordt gebracht.

Astrid kijkt toe hoe haar zusje het suikerzakje schudt ten-einde de inhoud in één hoekje te krijgen, en er daarna een puntje van afscheurt.

‘Slim van die zoon. Je hoort tegenwoordig van die nare dingen. Hulpbehoevende mensen die nog net niet aangerand worden. Tasjesdieven... dat soort dingen.’

‘In dat grote huis zijn dus twee appartementen, beide geschikt voor bewoning door gehandicapte mensen. Davids moeder is in de ene helft getrokken, en op zoek naar een betrouwbaar persoon voor de andere kant. Zo kwam David op onze mama. Nico was gelijk enthousiast!’

Elsbeth drinkt haar te hete koffie, likt langs een nog net niet verbrande lip. ‘Wil mam dat wel? Goed, het is een geschikt huis, maar daarmee is ze nog niet geholpen. Ze kan amper lopen of zichzelf wassen. Eten zal van ‘tafeltje-dek-je’ moeten komen. En ze moet revalideren... iemand moet haar halen en brengen naar en van de sportzaal van het tehuis.’

Astrid drinkt bedaard haar kopje leeg voor ze verdergaat.

‘Nico en ik hebben dat ook bedacht. En ja, je weet dat wij meer dan honderd kilometer hiervandaan wonen. Bovendien zitten we altijd vast aan onze roosters waar niet mee geschoven kan worden, uitzonderingen daargelaten.’

Alsof ze Elsbeth dwingt háár gedachtegang te volgen. Een puzzel die Elsbeth mag oplossen.

‘Nou ja, ik zit wél vlakbij. Ik kan haar dagelijks bezoeken. Boodschapjes doen... wat dat betreft...’

Astrid knikt als een juf. Bijna goed, nog iets verder bedenken.

‘Mam kan iemand in huis nemen, een vaste hulp. Maar je weet hoe ze is! Mam kan er slecht tegen als vreemden ‘aan haar zitten’. Zo noemt ze het, de stakker. En we willen toch alle drie dat ze nog meer herstelt. De prognoses zijn echt beter dan we aanvankelijk dachten, Elsbeth. Mam heeft iemand nodig als gezelschap, als oppas en verzorgster. Dus dachten Nico en ik vanzelf aan jou!’

Weer die koele en verzorgde hand op die van Elsbeth. Ze

kan niet anders: Elsbeth wurmt haar vingers los, legt haar handen op schoot.

‘Aan mij.’

Jazeker.

‘Maar ik heb geen behoefte om... ik woon toch al ergens? Straks heb ik een kindje... heb je daar wel aan gedacht?’

Nico en Astrid hebben aan alles gedacht.

‘Kijk, jij woont in die nare buurt. Je zult blij zijn als je daar weg kunt. Toch? Je hoeft de verzorging niet gratis te doen. Kost en inwoning... reken maar uit! Je krijgt dagelijks hulp van een verpleegkundige. Een wijkverpleegster. Ja, die is terug van weggeweest. De verzekering vergoedt dat. Jij krijgt in dat mooi verbouwde huis een eigen kamer en ruimte voor je kindje. Mam zal het prachtig vinden dat een van haar eigen kinderen voor haar opkomt!’

Elsbeth ontploft nog net niet. ‘Ja, als jij het was! Mam en jij... twee handen op een buik. Ze praat wel tegen me, maar niet zoals met jou. Met jou wisselt ze van gedachten. Snap je? En wie zegt dat ik uit de flat weg wil?’

Het is moeilijk om boos te zijn en zacht te blijven spreken.

Astrid glimlacht warm. Zoals ze dat doet naar verontruste reizigers die vliegangst hebben. Maar op Elsbeth heeft die lach geen invloed.

‘Natuurlijk wil je dat wel. Nadat je er goed over nagedacht hebt, zul je inzien dat het voor jou een uitkomst én je plicht is, lieverd. Mam zal opknappen en uiteindelijk vrij zelfstandig worden. Dat is de prognose. Ze heeft onze hulp tijdelijk nodig! Nu is het ónze beurt om er voor haar te zijn!’

Elsbeth wil roepen: ‘Ga je gang dan!’

Astrid herhaalt het, vertelt het nog eens in het kort, zodat ze zeker weet dat alles goed tot het hoofd van haar zusje is doorgedrongen.

Een geweldig huis dat in tweeën is verdeeld. Mam krijgt de beschikking over een van de helften. Elsbeth zal zich inzetten om het moeder naar de zin te maken, haar gezelschap te houden en te verzorgen wat betreft de maaltijden en de ritjes naar het revalidatiecentrum. Kost en inwoning gratis. ‘Je hebt toch je uitkering...’

Elsbeth schraapt haar keel. ‘Komen jullie me dan ook af en toe aflossen?’

Astrid knikt vriendelijk. ‘Als onze werktijden het toelaten... zoals je weet, hebben Nico en ik een tamelijk grote vriendenkring... sociale contacten... we zijn niet zo vrij als jij... Je mag je handen dichtknijpen bij dit aanbod. Jammer dat je het nog niet zo kunt zien. We spreken af dat ik of Nico je laat weten wanneer er stappen ondernomen moeten worden. Het nieuwe huis is klaar, daar niet van. Maar het zal ongetwijfeld schoongemaakt moeten worden. Gelukkig zit je buikje jou nog niet zo in de weg dat je die klus aan een ander zou moeten overlaten. Dan is er het leeghalen van moeders huis. Tja... er zijn natuurlijk spullen die Nico en ik wel willen hebben. Met mams toestemming. Nico heeft een lijstje gemaakt, ik zal het je zo dadelijk geven, van mensen die spullen komen halen die mam kwijt wil. Het telefoonnummer van David Bourtange staat erop, en dat van de zorginstelling waar mam op aangewezen is na haar ontslag. En natuurlijk... het nieuwe adres!’

Terug in haar flatje ontdoet Elsbeth zich van haar jas en das. Ze huivert en zet de thermostaat iets hoger. Niet te veel, stoken kost geld.

Ze laat zich op een stoel vallen, de lijst van Astrid in haar handen.

Wat haar dwarszit, is dat het niet om een verzoek ging. Geen overleg. Maar feiten die broer en zus samen bekonkeld hebben. Betaalde hulp is te kostbaar, maar wacht, we hebben Elsbeth nog.

Zielige Elsbeth die zwanger en wel alleen in een achterbuurt huist. Schande voor de familie. Door hun idee van een oplossing is zowel mam als het jongste zusje geholpen. Zo zien ze het...

Met een driftig gebaar veegt ze langs haar ogen.

Zwanger en weduwe. Jan-Kees zou woest zijn geweest, zeker weten. Elsbeth haalt haar schouders op. Staan ze quite, zij is immers woest op hém! Ook al kan ze hem dat nooit meer inwrijven.

Een gokker was hij, met speelschulden. Zo verachtelijk vindt ze dat. Achteraf is hij nooit van plan geweest iets samen op te bouwen. Hij heeft haar gebruikt op alle fronten.

Nee, mannen, die hebben voor Elsbeth van Haaren afgedaan.

Ze overweegt haar meisjesnaam weer aan te nemen. Dat moet kunnen. Ook al laat ze dat niet officieel vastleggen.

Elsbeth Minkema. Dat klinkt vertrouwder. Aan die naam kleeft tenminste geen schande.

Ze volgt met een vinger de regels op het lijstje. Het adres – het nieuwe adres van mam en haar – zegt haar niets. Buitensingel. Zal wel aan de rand van het centrum zijn, neemt ze aan.

Voor vandaag heeft ze het wel gehad. Maar morgen, dan stapt ze op de fiets om het pand op te zoeken en een eerste indruk te krijgen.

Ze durft niet te weigeren.

Waarom niet? Ze is gewend gemanipuleerd te worden. Het feit dat ze getrouwd is geweest en nu zelfs zwanger is, doet daar niets aan af.

Zelfmedelijden neemt bezit van Elsbeth. Ze gaat naar de keuken, zet een ketel water op en doet een theezakje in de pot. Was er maar iemand bij wie ze kon uithuilen. Iemand die haar vasthield en troost bood.

Maar er is niemand.

ROMAN VOL VAART
EN EMOTIE, UIT HET LEVEN
GEGREPEN

De schaduwen voorbij

De ooit zo vrolijke, energieke Elsbeth woont met haar gokverslaafde echtgenoot in een slechte buurt, als ze zwanger wordt van haar eerste kind. Maar als haar man betrokken raakt bij een auto-ongeluk en komt te overlijden, is Elsbeth plotseling weduwe. Op aandringen van haar oudere broer en zus trekt ze in bij haar zieke moeder om die te verzorgen. Langzamerhand vindt Elsbeth haar draai en ontmoet ze nieuwe vrienden. Als haar moeder echter fijntjes aangeeft dat ze een baby in huis niet aankan, moet Elsbeth op zoek naar een andere woonruimte. Dat blijkt het begin van een nieuwe start!

Julia Burgers-Drost schrijft al ruim vijftientig jaar familie-romans. Haar prachtige verhalen gaan over het leven van alledag, waardoor veel lezers zich in haar werk zullen herkennen.

ISBN 978 90 5977 479 7 NUR 344

9 789059 774797

www.vclserie.nl